

Obnova postopka in spreminjanje odločb v socialnem zavarovanju.

Dr. Janko Vrančič.

(Konec.)

3. Nezadostna zaščita z razveljavljenjem odločb po §§ 133 do 135 zup.

Po zup. se pravnomočne odločbe razen z obnovo postopka lahko razveljavljajo tudi na druge načine. Vendar pa ti načini ne morejo nadomeščati obnove postopka.

Po § 133 zup. sme oblastvo, ki je izdalo pravnomočno odločbo, to odločbo s pristankom oseb, ki so z njo pridobile pravico, ob običih zakonskih pogojih razveljaviti ali spremeniti. Po naziranju državnega sveta,³ se sme taka odločba razveljaviti ali spremeniti tudi tedaj, če je bila že predmet administrativnega spora pred državnim svetom ali upravnim sodiščem in je le-to izdalo končno odločbo.

Po tej določbi postopa lahko le oblastvo. Ker tudi po §§ 128 in sl. zup. obnavlja postopek lahko le oblastvo, se zavodi za socialno zavarovanje poslužujejo § 133 zup. lahko le, če so oblastva, tako da v smislu § 2/2 lahko analogno postopajo po določbah zup., kolikor nimajo specialnih predpisov.

Ker so zavodi za socialno zavarovanje javna oblastva, ki v mejah svoje pristojnosti izvajajo v prenesenem delokrogu del državnega gospodstva, imajo tudi načeloma pravico, svoje pravnomočne odločbe sami razveljavljati ali spreminjati. Pri tem jih ne more ovirati dejstvo, da je socialno zavarovanje javnopravne in ne zasebnopravne prirode. Če je izdal zavod pravnopomočno odločbo in pozneje to dožene, jo sme spremeniti, če so s tem zadovoljne vse udeležene osebe, t. j. zavarovanec in njegov službodavec, če gre za vprašanje zavarovanja, ali le zavarovanec, če gre za vprašanje rente. Vsaka odločba zavoda ima sicer vpliv na celokupnost zavarovancev in njihovih službodajalcev, ker rešuje vprašanje, ali spada izvesten nameščenelec ali druga oseba v to skupnost ali ne, ali bo prejela skupno za njega zavarovalne prispevke, ali bo morala iz skupnega premoženja vzdrževati njega in njegove rodbinske člane itd. Vendar to skupnost predstavlja po zakonu zavod, tako da je s pristankom zavoda podan tudi že pristanek skupnosti kot take. Če soglašajo s spremembo

³ Občna seja državnega sveta z dne 17. oktobra 1936., št. 26450, Sl. N. 259/LXXIV.

tudi še osebe, ki so si v konkretnem primeru s prvo odločbo pridobile pravico, da so postale zavarovanec zavoda, da kot službodavec niso bile obremenjene z dolžnostjo, plačevati zavarovalne prispevke za osebo, čije zavarovanje je zavod odklonil, da prejemajo rento v določenem znesku od določenega dne dalje itd., in če govori javni interes za to, da se prvotna pravnopomotna odločba spremeni, bo stanje, ustvarjeno z novo odločbo, gotovo bolj pravično, kot je bilo prejšnje.

Seveda dopušča § 153 zup., da sme oblastvo pravnomočno odločbo razveljaviti le ob občih zakonskih pogojih. Če zakon kaj izrečno prepoveduje, ne more nova odločba tega dovoliti. Če je n. pr. zavod odklonil zavarovanje uslužbenca, ker je bil le delavec in ne nameščenec, kar je trdil ves čas tudi službodavec, tega delavca tudi pozneje z novo odločbo ne sme zavarovati kot nameščenca, čeravno bi sedaj službodavec to dogovorno z uslužbencem želel. Takí odločbi bi nasprotovalo pač pozitivno pravo.

Če odločbe v zadnji stopnji ni izdal nosilec zavarovanja, nego višja stopnja, in sicer banska uprava ali ministrstvo, sme odločbo spremeniti seveda le tisto upravno oblastvo, ki je zadnje izdalo pravnomočno odločbo. Spremeniti sme pa odločbo le, če je poleg drugih udeleženih strank s tem sporazumen tudi nosilec zavarovanja, ki je s prejšnjo odločbo pridobil pravico.

Za tako razveljavljanje ali spreminjanje odločb zakon ne postavlja oblastvu nikakega roka.

Ta zakonska določba pa vendar ni zadostno nadomestilo za obnovo postopka.

Udeležena stranka, in sicer tudi nosilec zavarovanja sam, kadar je bila zadeva odločena že v višji stopnji, nima po tem § 153 nikake pravice, da zahteva od oblastva spremembo odločbe, če ima za to še tako tehtne razloge. Prav tako oblastvo samovoljno odloča, v kakem obsegu in z veljavnostjo od kdaj dalje prvotno odločbo spremeni. Saj je odločba bila že pravnomočna, ker se stranka morda niti ni bila poslužila pravnega sredstva ali pa je bilo njeno stališče pravnomočno odklonjeno, tako da pride stranka na boljše, v karšnem koli obsegu oblastvo njeni prošnji ugodi.

Zaščita § 153 pride zavodom za socialno zavarovanje lahko le redkokdaj v prid, ker je navadno težko dobiti za novo odločbo pristanek vseh udeležencev. Zavarovanec želi navadno, da bo zavarovan, službodavec pa, da ne, da mu ni treba plačevati zavarovalnih prispevkov. Če sta pa službodavec in nameščenec sporazumna, je pa to navadno v škodo nosilca zavarovanja, ki torej z ozirom na javno korist take nove odločbe, ki bi ji gotovo nasprotovala tudi kaka zakonska določba, ne sme izdati.

S spremembo odločbe po § 134 zup. v socialnem zavarovanju skoro ne moremo resno računati. Po tej določbi sme najvišje oblastvo, pristojno za dotični predmet, v zaščito javne koristi v potrebnem obsegu razveljaviti ali spremeniti pravnomočno odločbo, kolikor je to neizogibno potrebno, da se odvrne težka nevarnost za življenje in zdravje ljudi, za državno varnost, za javni mir in red, za javno varnost in nравnost ali narodno gospodarstvo.

Tudi do izrednih ukrepov v takih primerih udeležene stranke nimajo nikake pravice in so prepuščeni popolnoma svobodnemu preudarku najvišjega oblastva.

Največ zaščite razen obnove postopka bi lahko nudil udeležnim strankam § 135 zup., po katerem izreče nadzorno oblastvo, izvrševaje pravico nadzora, za nično odločbo, zoper katero ni pravnega sredstva: 1. če jo je izdalo oblastvo, ki ni za dotični predmet stvarno pristojno, ali jo je izdal organ, ki nikoli ni mogel biti upravičen, izdati tak akt; 2. če utegne povzročiti s svojo izvršbo zločinstvo ali prestopke ali 3. če ima v sebi pogršek, ki povzroči ničnost po kakšni izrečni zakonski določbi.

Razlogi, zbog katerih lahko državno nadzorno oblastvo pravnomočno odločbo razveljavi, so pa strožji nego razlogi za obnovo postopka. Zlasti nima stranka nikakega jamstva, da bo nadzorno oblastvo izreklo za nično odločbo, s katero je bila oškodovana, ker ni vedela za izvestne činjenice ali ni mogla uporabiti izvestna dokazila, za katere je zvedela šele pozneje. Sicer se pa naziranje državnega sveta glede tolmačenja točke 3. § 135 precej približuje razlogu, po katerem je treba obnoviti postopek zaradi novih činjenic ali dokazov. Državni svet je namreč razsodil,⁴ da se uporablja t. 3. § 135 zup., po katerem se izreče za nično odločba, če ima v sebi pogršek, ki povzroči ničnost po kaki izrečni zakonski določbi, tudi takrat, kadar se kaki osebi daje pravica ali pooblastilo pod predpostavko, da so izpolnjeni vsi pogoji, ki se izrečno zahtevajo za dosego te pravice ali pooblastila, pa se naknadno dožene, da teh z zakonom predvidenih pogojev ni, in da se ima ta nedostatek izrečno predpisanih pogojev smatrati za pogrško, ki povzročuje ničnost.

Vendar tudi taka razlaga ne jamči, da se bo v vsakem primeru upoštevala nova činjenica ali nov dokaz ne samo v negativnem smislu, da se bo odločba razveljavila, marveč potem tudi v pozitivnem smislu, da se bo na njeno mesto postavila nova za stranko ugodna odločba.

Za nosilca zavarovanja običajno zadostuje, če se prejšnja pravnomočna odločba nadzorstvenim potom le razveljavi, ker

⁴ Obča seja državnega sveta z dne 8. novembra 1932., Sl. Nov. br. 260.

mu gre navadno le za to, da se razveljavi protipravno zavarovanje in prepreči zloraba zakona. Zavarovancu pa večinoma še ni pomagano s tem, da izreče nadzorno oblastvo prejšnjo odločbo za nično, n. pr. če izreče za nično odločbo, da strojepiska v odvetniški pisarni ni zavezana zavarovanju, ker ne opravlja pretežno duševnih opravil. Ker zakon o pokojninskem zavarovanju v § 2 izrečno določa, da velja za zavarovanju zavezano pisarniško službo vsaka zaposlitev v odvetniških pisarnah, nasprotuje odločba izrečni zakonski določbi in se lahko pričakuje, da bo nadzorno oblastvo to protizakonito odločbo razveljavilo. S tem se pa še ne bi brez nadaljnega vzpostavil pravilni pravni položaj, ker bi moral Pokojninski zavod v to svrhu še izdati novo odločbo, s katero bi zavaroval nameščenko za ves čas za nazaj. Če se ne obnovi postopek za nazaj, pa zavod zavarovanja sploh ne more več izvesti, kadar je morda že potekla triletna zastaralna doba po § 41 p. z. in nameščenka vso to dobo ni več v službi, ali jo pa zavod lahko zavaruje le za zadnja tri leta, prejšnjo dobo službovanja pa izgubi za pokojnino.

Upoštevati je treba tudi dejstvo, da ima državno oblastvo le pravico nadzora, ne pa dolžnosti nadzora. Zato je še vprašanje, ali bo hotelo nadzorno oblastvo na nadzorstveno prošnjo ali pritožbo nosilca zavarovanja ali stranke sploh postopati in razveljaviti staro odločbo. Avstrijski in poljski zup. izrečno določata, da stranke nimajo pravice do razveljavljenja takih odločb.

Težava z razveljavljanjem odločb po nadzorstveni poti je tudi v tem, da jo sme vršiti le nadzorno oblastvo, torej večinoma ministrstvo, dočim enostavnost in hitrost postopka zahtevata, da imej pravico razveljavljanja oblastvo, ki je odločbo samo izdalo in mu je vsa zadeva že znana. To se da doseči pa le, če smejo nosilci zavarovanja sami obnavljati postopek.

4. Nosilci socialnega zavarovanja — javna oblastva.

Nosilci socialnega zavarovanja v resnici niso oblastva iz organiziranega sestava občne uprave po § 1 zup., pač pa so oblastva javne uprave po § 2 zup., ki postopajo, kakor predpisuje ta § 2., kolikor ni za njih postopanje posebnih predpisov, analogno po določbah zup., kjer je to potrebno.

Nezadostno jasni nazori o tem vprašanju vladajo bržčas zato, ker je socialno zavarovanje še sorazmerno mlada in ne dovolj razvita panoga prava in državne uprave. Celo v civilnem, kazenskem in drugem pravu, ki ima že stoletno in tisočletno tradicijo in s katerim se je pečalo in se bavi toliko in toliko znanstvenikov in praktikov, je še mnogo nerazčiščenih vprašanj in nejasnih nazorov; toliko več še v pravu o socialnem zavarovanju. Saj je to šele pridobitev novejšega časa, ni še popolnoma

razvito in imajo izvrševalci tega zavarovanja zlasti še v naši državi večinoma dovolj posla že s samim praktičnim izvajanjem zavarovanja.

Oblastvo je vsak organ, ki vrši del državnega oblastva, imperija, četudi le v prenesenem delokrogu.

Socialno zavarovanje je važen del državne uprave, in sicer njene socialne politike. Socialno zavarovanje je naloga države in del njene upravne oblasti.

Po zakonu o ureditvi vrhovne državne uprave z dne 31. marca 1929, Sl. N. 78-XXXII., spada v pristojnost ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje skrb za ubožce, invalide in sirote, humanitarne naprave, zavarovanje ob boleznih, onesposobljenosti za delo in starosti, kakor tudi druge oblike socialnega zavarovanja, posredovanje pri preskrbovanju dela, posredovanje v stvarih delavskih plač in dnin, inspekcija dela in zaščita delavcev, delavske zbornice, skrb za stanovanja, ukrepi zoper draginjo, izseljenstvo in vse v narodno zdravstvo spadajoče zadeve.

Skrb za socialno zavarovanje je torej naloga države in spada v njeno pristojnost. V resnici nekatere države socialno zavarovanje tudi same izvajajo po lastnih organih. V drugih državah, tako tudi v naši, je pa država prenesla ta del svoje oblasti na posebej z zakonom ustvarjene samoupravne organe, tako da izvršujejo zavarovanje v to svrhu ustanovljeni zavodi, ki jih država le nadzoruje, ali pravilno vršijo tisto oblast, ki pripada prav za prav državi in ki jo izvaja zavod le v njenem imenu. Kadar država sama po lastnih organih vrši tudi neposredno izvajanje zavarovanja, vrše ti njeni organi popolnoma iste posle kot organi samouprave, kadar je prenesla država ta del svoje oblasti na samoupravo. Če vrše pa organi države ali samouprave iste posle, vrše tudi isto oblast, tako da je nosilec zavarovanja v enem kakor v drugem primeru oblastvo.

Nobenega oblastva ni, ki bi vršilo vse pravice in dolžnosti, izvirajoče iz državnega gospostva, marveč vsako oblastvo vrši le del tega državnega gospostva. Tako vrše pač zavodi za socialno zavarovanje del državnega skrbstva za usodo celih stanov državljanov in njihovih rodbin v primeru, da rednik družine zaradi bolezni, iznemoglosti, starosti, nezaposlenosti ali smrti ne more vzdrževati sebe in svoje družine.

Da so nosilci socialnega zavarovanja oblastva, ki vrše del javne uprave, jasno tolmači Steska,^{4a} ki piše med drugim:

„Organi javne uprave (upravni organi) so ali poedine fizične osebe ali skupine fizičnih oseb. Bodisi da so upravni organi od države same postavljeni, bodisi da jih drugi teritorialni (pokrajinska, okrožna, okrajna, občinska samouprava) ali poklicni

^{4a} „O javni upravi“. Založba Zvezne tiskarne in knjigarne.

(stanovska samouprava) interesentje postavljajo, pravni red jim je kos javne uprave izročil v oskrbovanje.“

V drugi knjigi⁵ razvija Steska slične misli glede oblastvene funkcije stanovskih samouprav, zlasti tudi nosilcev socialnega zavarovanja.

Zavodi za socialno zavarovanje imajo vse potrebne lastnosti in vrše vse potrebne posle oblastev. Izdajajo avtoritativne odloke in z njimi razsojajo, ali mora biti izvestna oseba za določen primer zavarovana ali ne, s čimer odločajo o vsej usodi in bodočnosti dotične osebe in njegove rodbine; ali je oseba izvzeta iz zavarovanja itd. Z vsemi temi avtoritativnimi odloki oblastvenega značaja razsoja nosilec zavarovanja o vprašanjih, ali obstoji pravica ali dolžnost po zakonu o socialnem zavarovanju, v kaki meri obstoji, kako se ima izpolniti itd. in s tem rešuje sporna vprašanja javnega prava.

Nosilec zavarovanja sme posegati tudi v osebno svobodo zavarovancev in sme zahtevati od njih, da se morajo podvreči zdravniški preiskavi ali zdravljenju v bolnišnici. Lahko zahteva od katerega koli poslodavca ali nameščenca vse potrebne podatke glede službenega razmerja, sme zahtevati, da pusti poslodavcu njegove organe v svrhu kontrole v svoje obratne prostore, zahteva lahko na vpogled vse njegove knjige in spise, ki so potrebni za ugotovitev zavarovalnega razmerja, sme nadzorovati obratne prostore, ali so izvedene vse odredbe in svrhu zaščite zdravja in življenja uslužbencev, sme izvrševati nadzorstvo nad bolniki itd. Vsa oblastva morajo nosilce zavarovanja podpirati in jim tudi brez poziva dajati vse podatke, da zamorejo ti od države jim postavljeno nalogo čim uspešneje vršiti. Pristojna oblastva morajo pošiljati nosilcem zavarovanja prepise obrtnih dovolil, gradbenih dovolil in vpisov pomorskih ladij.

Nosilci socialnega zavarovanja predpisujejo zavarovalne prispevke, ki so javne davščine, določene v zakonu prisilno, da država z njimi doseže namen, ki ga je imela z uvedbo socialnega zavarovanja. Njihovi plačilni nalogi so javne izvršilne listine po § 2 št. 10 ip. Zaostali zavarovalni prispevki imajo v izvršilnem, poravnalnem in stečajnem postopku prednostno pravico davčnih zaostankov. Osrednji urad za zavarovanje delavcev in bratovske skladnice smejo celo zaostale prispevke administrativno pobirati po lastnih organih.

Njihovi uslužbenci so javni uslužbenci, pri Osrednjem uradu in njegovih krajevnih organih morajo imeti celo vse pravice in ugodnosti državnih nameščencev, ob prestopu v državno službo se jim morajo pa vsa službena leta šteti. Uslužbenci morajo biti zapriseženi, kar zadostno dokazuje, da vršijo z izvajanjem za-

⁵ „Organizacija državne uprave“ Akademska založba, 1937.

varovanja oblast, zaradi česar jih deloma državno oblastvo, deloma pa njih uradni starešina zapriseže, da bodo zakone zvesto izvrševali in s tem ne zlorabljali svoje oblasti. Ker država upošteva, da nosilci zavarovanja vrše njene naloge, jim je v zakonih zajamčila tudi oproščenje davkov, taks in deloma tudi pošttnin, v delavskem starostnem zavarovanju pa celo prispeva k rentam.

Vse te pravice nosilcev zavarovanja dokazujejo, da so prava oblastva, ki v mejah svoje pristojnosti, določene jim s posebnimi zakoni, izvajajo del državnega gospodstva, ki ga je prenesla država nanje v zaupanju, da bodo interesentje pod njenim nadzorstvom dodeljeno jim nalogo javne uprave najbolje sami vršili.

V nekaterih zakonih so nekatere pravice, ki jih smejo vršiti samo oblastva, točneje opisane in bolj poudarjene nego v drugih, nekateri zakoni izrečno navajajo, da so razne stanovske samoupravne edinice oblastva in del javne uprave, drugi pa tega ne omenjajo izrečno, a morajo privedi prav tako vsakega pazljivega proučevalca do istega sklepa, ker navajajo pri dotični samoupravni ediniči iste ali analogne pravice in dolžnosti.

Že v bivši Avstriji je judikatura priznavala nosilec socialnega zavarovanja, da vrše posle oblastva. Tako na pr. plenišimarna odločba z dne 12. aprila 1892., št. 4215, zb. št. 1533 o okrajnih bolniških blagajnah.

Nemški zakon o pokojninskem zavarovanju izrečno določa v § 94, da je nosilec zavarovanja, ki ima popolnoma isto nalogo kot naši pokojninski zavodi za nameščence, javno oblastvo.

Med javna oblastva štejeta nosilce zavarovanja tudi Krbek^{5a} in Goršič.^{5b}

Da je to tolmačenje pravilno, dokazuje tudi naša novejša zakonodaja in deloma tudi judikatura. Iz prve navajamo uredbo o preskrbovanju nezaposlenih delavcev z dne 25. novembra 1937, Sl. N. št. 1—I, ki se glasi v § 2: „Uprave za posredovanje dela so samoupravne javne ustanove, ki imajo v mejah svoje pristojnosti svojstvo oblastva.“ Nadalje zakon o taksah.

Po členu 5 št. 4 tega zakona uživajo tako zvano osebno taksno prostost tudi javni zavodi, ki obstoje v javnem interesu, kot n. pr. zbornice in samoupravna telesa, kadar vršijo javne posle v imenu države in za državo.

V vprašanju osebne taksne prostosti po čl. 5, t. 4 zakona o taksah, je državni svet dne 8. maja 1939 št. 1939 razsodil, da uživa Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani to davčno prostost. V razsodbi navaja, da je delovanje zavoda, ki je izdal

^{5a} „Zakon o opštem upravnem postopku“.

^{5b} „Komentar zakona o opštem upravnem postopku“.

odlok o zavarovanju, v tesni zvezi z javnimi posli, ki jih zavod vrši v imenu države in za državo. Država si je postavila za nalogo in prevzela nase skrb za socialno skrbstvo svojih državljanov in v tem vprašanju posvetila posebno skrb zaščiti dela in delavcev ter njihovemu socialnemu zavarovanju. V to svrhu je država osnovala take javne zavode in društva, ki je njih osnovanje v javnem interesu, a njihova naloga je vršiti posle, ki bi jih sicer zbog njihove važnosti za samo državno zajednico vršila država sama neposredno po lastnih organih. Država si je pa nad delom takih pravnih oseb pridržala pravico nadzorstva. Tožeci zavod po svojem namenu, zaradi katerega je z zakonom ustanovljen, in glede na posle, ki so mu s strani države poverjeni, vrši delovanje v javnem interesu in za take javne posle, ki jih vrši v prenesenem delokrogu v imenu države in za državo, ne plača takse.

V tej razsodbi je državni svet končno po dolgoletni borbi zavoda z raznimi oblastvi izrekel, da Pokojninski zavod z izvajanjem zakonov o pokojninskem zavarovanju vrši javne posle v imenu države in za državo, iz česar sledi, da spada vsekakor med javna oblastva, ki jih ima v mislih § 2 zup.

5. Dopustnost obnove postopka pri nosilcih socialnega zavarovanja.

Predpise zup. uporabljajo lahko nosilci socialnega zavarovanja seveda samo takrat, kadar v njihovih lastnih posebnih zakonih ni potrebnih določb. Kolikor imajo ti zakoni določbe glede obnove postopka v vprašanju rent in drugih dajatev, toliko uporabljajo seveda nosilci zavarovanja lastne predpise. V vprašanju zavarovanja ima določbo glede obnove postopka edino zakon o pok. zavarovanju nameščencev v § 69, in to le za primer, da je razsodišče odločilo o prejudicialnem vprašanju zavarovanja, a je potem pristojno upravno oblastvo vprašanje drugače rešilo. V vseh drugih primerih, kjer je treba spremeniti že pravnomočno odločbo glede zavarovanja, najsi zahtevajo to koristi nosilca zavarovanja, zavarovanca in njegovih rodbinskih članov ali službodavca, se mora obnoviti postopek v smislu določbe § 2 zup. z analogno uporabo § 128 in sl. zup.

Pri tem je glede pravice in dolžnosti analognega postopka po zup. položaj raznih nosilcev zavarovanja popolnoma enak. Zato tudi ni upravičen ugovor, da v pok. zavarovanju nameščencev prepoveduje tako uporabo § 67 p. z., ki v prečiščenem besedilu določa, da veljajo, kolikor v p. z. ni kaj drugega določenega, predpisi zup. tudi za postopek s pravnimi sredstvi v predmetih, za katere je pristojno upravno oblastvo, vštveši tudi ugovore na odloke Pokojninskega zavoda.

V tem pogledu moram v prvi vrsti opozoriti na dejstvo, da prečiščeno besedilo p. z. ni avtentično, nego je avtentično edino besedilo novele k p. z. z dne 25. junija 1914, ki se v § 75a glasi takole:

„V ostalem se uporabljajo predpisi zakona z dne 12. maja 1896, št. 101 drž. zak., za ves postopek s pravnimi sredstvi v predmetih pristojnosti političnih oblastev, všteti tudi ugovore na odloke nosilcev zavarovanja.“

Kakor dokazuje naslov in vsa vsebina zakona z dne 12. maja 1896, ta zakon ne obsega vsega upravnega postopka, marveč le njega meznaten del, in sicer le del o pravnih sredstvih, a izrečno le o pravnih sredstvih v postopku političnih oblastev samih.

Zakona o občem upravnem postopku bivša Avstrija sploh ni imela in ga je dobila šele v letu 1925. Če takega zakona ni imela, se seveda tudi zakon o pokojninskem zavarovanju ni mogel nanj pozivati, marveč se je pozival le na edini obstoječi zakon o pravnih sredstvih.

Ko se je pri nas delalo prečiščeno besedilo zakona o pok. zavarovanju nameščencev, v katerem so se namesto starih avstrijskih zakonov navajali naši, se je navedel pač v § 67 naš zup. v celoti, ker naša država nima posebnega zakona o pravnih sredstvih. Pravilno bi moral biti naveden v prečiščenem besedilu le tisti del zup., ki govori o pravnih sredstvih. Le glede tega dela je hotel zakon odrediti, da velja za pravna sredstva pred upravnimi oblastvi in tudi že za ugovore na odloke Pokojninskega zavoda. Da naj bi veljal tudi za odloke Pokojninskega zavoda samega, ni bilo niti treba, ker ima itak posebni zakon o pokojninskem zavarovanju nameščencev natančne določbe o odlokih in o rokih ter oblastvih, kdaj in kam se lahko proti tem odlokom ugovarja.

V bivši Avstriji se p. z. ni mogel sklicevati na zup., ki ga ni bilo, pač pa so se običajne norme upravnega postopka uporabljale tudi pri pokojninskem zavarovanju nameščencev.

Od avstrijskega upravnega postopka je urejal zakon o pravnih sredstvih izključno vprašanja, ki so se nanašala na pravna sredstva. Bivši § 75a (sedaj § 67 p. z.) torej ni mogel imeti in v avtentičnem besedilu tudi ni imel širšega obsega in je urejal tudi le vprašanje pravnih sredstev. Ostalih vprašanj upravnega postopka, zlasti tudi obnove postopka, se zakon o pravnih sredstvih in avtentično besedilo p. z. sploh nista dotikala, tako da se jih ne more dotikati tudi prečiščeno besedilo p. z. Pa saj če bi smatrali, da je prečiščeno besedilo veljavno, s tem tudi še nikakor ni rečeno, da je treba določbo, da veljajo predpisi zup. tudi za postopek s pravnimi sredstvi iz pristojnosti upravnega oblastva, všteti ugovore na odloke Pokojninskega zavoda, razlagati tako, kakor da bi bilo izključeno analogno uporabljanje

zup. v drugih vprašanjih. Saj je dejstvo, da posebni zakon o pok. zavarovanju nima nikakih posebnih predpisov o obnovi postopka, da je pa ta nujno potrebna, tako da se moramo pač poslužiti splošnega pravila § 2 zup. o analognem uporabljanju zup. Predpisi zup. veljajo v smislu § 67 p. z. primarno in v vsakem primeru zaradi določbe § 67 p. z. za pravna sredstva iz pristojnosti upravnih oblastev in za ugovore na odloke Pokojninskega zavoda, ostali predpisi zup. pa subsidiarno v primerih, v katerih ni posebnih predpisov p. z.

Da zanesljivo ugotovimo, katero besedilo p. z. je avtentično, je treba preiskati, kako je prišlo do prečiščenega besedila p. z. Finančni zakon za leto 1953./54. je v § 67, t. 1., pooblastil ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje, da izda prečiščeno besedilo pokojninskega zakona za nameščence iz leta 1906. z vsemi dotičnimi spremembami in dopolnitvami, ki veljajo na ozemlju dravske, primorske in dela zetske banovine, odnosno bivših pokrajin Slovenije in Dalmacije; besedilo zakona sme stilistično in jezikovno popraviti. Ko je izdal minister prečiščeno besedilo zakona, je prvotno besedilo popravil stilistično in jezikovno ter mesto bivših avstrijskih zakonov navedel ustrezajoče jugoslovanske. Pri tem se je pripetila pa pomota, da je navedel namesto avstrijskega zakona o pravnih sredstvih iz leta 1896., ki mu ustreza le IV. oddelek našega zup., kar celotni zup. namesto le IV. oddelka o pritožbah. Seveda pa taka napaka ni mogla spremeniti avtentičnega besedila zakona, ker se je smel p. z. po pooblastilu popraviti le stilistično in jezikovno, ne pa po vsebini.

Tudi v bivši Avstriji je bil zakonodavčev namen, da naj veljajo vse tedaj sicer zelo redke norme o upravnem postopku tudi za postopek pri Pokojninskem zavodu, akoravno besedilo § 75a ni baš posrečeno, ker omenja le ugovore na odloke nosilcev zavarovanja. Ne omenja pa tudi odlokov samih, kar je zakonodavec nameraval.

Izvršilna naredba k p. z. z dne 22. februarja 1908, drž. zak. št. 42, zahteva v čl. 54 tudi, da mora odlok nosilca zavarovanja vsebovati tudi pouk o pravnih sredstvih. — P. z. nima nikake določbe, ki bi zahtevala pri odlokih pravnega pouka, a ga zahteva izvršilna naredba pač zato, ker se je zahteval tak pravni pouk v upravnem postopku.

V bivšem § 75a je odredil zakonodavec tudi, da veljajo za vročevanje odlokov odredbe cpp., pač zato, ker zup. še ni bilo in so se radi tega lahko uporabljali za to le predpisi cpp. Če bi obstojal že takrat kak zup., bi se bil pa zakonodavec brez dvoma v celoti nanj skliceval, kakor se je skliceval na zakon o pravnih sredstvih, ki je edini takrat obstojal od vse materije zup.

Dasi upravni postopek ni bil urejen v posebnem zakonu, so se pa oblastva in nosilci socialnega zavarovanja vendar tudi pri izvajanju zavarovanja držali običajnih norm, ki so se počasi izoblikovale v upravni praksi. Tako je n. pr. avstr. ministrstvo za notranje zadeve z razpisom z dne 1. maja 1892, št. 25935 ex 1891,⁶ izreklo, da Delavska zavarovalnica zoper nezgode svojo nezakonito odločbo o dolžnosti nezgodnega zavarovanja lahko sama vsak čas, torej tudi po poteku pritožbenega roka, popravi, da se vzpostavi zakonito stanje (s tem, da se protizakonito izključena podjetja, oziroma osebe vključijo v zavarovanje ali da se nezakonito vključena izključijo).

Ugovor, da nosilci socialnega zavarovanja sami ne morejo obnavljati postopka, ker sprememba odločb ni v javnem interesu, marveč le v njihovem zasebnem interesu, in da so v pravnih sporih v zadevi zavarovanja le stranke, tako da same ne morejo izdajati odlokov o obnovi postopka in potem o sporni stvari sami, ni na mestu.

O javni koristi je razsodilo že bivše upravno sodišče na Dunaju dne 9. febr. 1895, B. 8402, takole:

„Javni oziri so oškodovani, če izreče Delavska zavarovalnica zoper nezgode, da podjetje, ki je v smislu zakona o nezgodnem zavarovanju zavezano, ni zavarovanju zavezano. Pri izvajanju zakona o nezgodnem zavarovanju ne gre namreč za pravico, ki bi bila pripuščena dispoziciji strank, nego zakon zasleduje z uvedbo obveznega nezgodnega zavarovanja delavcev izpolnitev javnih interesov in državnih namenov. Temu primerno so tudi obveznosti, ki izhajajo iz zakona, tako absolutne in prisilne, da se morajo vsekdar izpolnjevati, kakor hitro se spozna, da so utemeljene. Iz tega sledi, da odločbe o dolžnosti nezgodnega zavarovanja določenega podjetja nikdar ne postanejo v tem smislu pravnomočne kot odločbe o zahtevi strank in da iz odločbe, s katero je bilo izrečeno, da podjetje ni zavarovanju zavezano, ne nastane delodajalcem zahtevek, ki ga ne bi bilo mogoče več odtegniti.“

Ker imajo nosilci zavarovanja po zakonih pravico izdajati avtoritativne odloke in s tem urejati pravne spore na področju socialnega zavarovanja, seveda v tej svoji funkciji nikakor niso le stranke, marveč javna oblastva. Kakor hitro se pa nameščenec ali pa službodavec proti njihovi odločbi pritoži na upravno oblastvo, je seveda v tem sporu na eni strani stranka nameščenec ali službodavec, na drugi pa nosilec zavarovanja, ki pa zbog tega še ne preстане biti oblastvo. Tudi če se držav-

⁶ Glej Ernst Mayrhofer, Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst, V, 459.

ljan pritoži zoper bansko upravo ali ministrstvo na upravno sodišče ali državni svet, sta banska uprava in ministrstvo v tem sporu seveda druga stranka, pri tem pa še vedno oblastvi.

Ni torej nikake zapreke, da nosilci zavarovanja ne bi imeli pravice, da sami obnavljajo postopek in izdajajo potem meritorne odločbe. Saj če te pravice ne bi priznavali, bi bila obnova postopka marsikdaj zopet onemogočena. Po § 150 zup. se namreč predlog za obnovo poda pri oblastvu, ki je izdalo odločbo prve stopnje, o predlogu odločuje pa oblastvo, ki je izdalo odločbo na poslednji stopnji. V večini primerov postane pa pravnomočen odlok, ki ga je izdal nosilec zavarovanja sam, ker so ugovori zoper odloke precej redki. Nosilec zavarovanja je izdal v takem primeru odločbo v prvi in poslednji stopnji. Nemogoče je torej, da bi predlagala stranka obnovo drugje kot pri nosilcu zavarovanja samem in da bi odločil o predlogu kdo drugi. Saj če bi se obrnila stranka na upravno oblastvo s predlogom za obnovo postopka zaradi pravnomočne odločbe, ki jo je bil izdal nosilec zavarovanja, ne da bi bila stranka takrat vložila kak ugovor, bi morale pač upravno oblastvo ta predlog zaradi nepristojnosti zavrniti, češ, da ni izdalo odločbe niti v prvi, niti v kaki višji stopnji. V resnici se tudi dogaja, da banske uprave zavračajo take predloge iz tega razloga. Če torej nosilci socialnega zavarovanja ne bi bili javna oblastva in ne bi smeli analogno uporabljati zup., bi bila obnova postopka sploh nemogoča v vseh primerih, kjer upravna oblastva do tedaj z zadevo še niso imela opravka kot pritožna stopnja.

Kadar je bila torej zadeva s pravnomočno odločbo končana že kar pri nosilcu zavarovanja, mora stranka predlagati obnovo postopka le pri njem. Tudi kadar je treba obnoviti postopek v takem primeru po službeni dolžnosti, ker je nosilec zavarovanja naknadno zvedel, da je vsebina prijave v zavarovanje, kakega službenega spričevala ali kake druge listine lažna, da je priča ali izvedenec lažno izpovedal ali da je bila odločba izposlovana s kaznivim dejanjem, če izve za nove činjenice ali dokazila ali če je pristojno oblastvo prej po drugem oblastvu rešeno predhodno vprašanje drugače rešilo, obnovi postopek nosilec zavarovanja sam in obenem lahko odloči v stvari sami. Seveda ima stranka zoper tak odlok pravico pritožbe na pristojno upravno oblastvo glede dovolitve obnove in glede odločbe v glavni stvari.

Če je izdala odločbo na poslednji stopnji banska uprava ali če jo je izdalo ministrstvo, mora stranka v smislu § 150 zup. podati predlog za obnovo pri nosilcu zavarovanja, ki je izdal odločbo prve stopnje, o predlogu odloči pa banska uprava, oziroma ministrstvo, ki je izdalo odločbo na poslednji stopnji. Če v takem primeru predlaga obnovo postopka nosilec zavarovanja sam,

predloži predlog oblastvu, ki je izdalo odločbo na poslednji stopnji, ker ima po § 130 zup. odločiti o predlogu za obnovo to oblastvo, ki potem tudi odloči, v kolikem obsegu in pred katerim oblastvom naj se obnovi postopanje.

Če je odločilo v zadevi že upravno sodišče ali državni svet in je postala razsodba pravnomočna, smeta stranka ali nosilec zavarovanja v smislu čl. 44 zak. o državnem svetu in upravnih sodiščih predlagati obnovo postopka le pri teh sodiščih in le ob pogojih, predpisanih v ccp. in ne v zup.

Ni umesten ugovor, da se v socialnem zavarovanju pridobljene pravice ne smejo odvzemati, ker bi sicer prestala vsakršna pravna gotovost. Če je dopustna obnova postopka v zasebnem pravu, mora biti toliko bolj v javnem pravu, ker gre javna socialna korist vedno pred zasebno in ker strogi pogoji za obnovo postopka sami skrbijo za to, da se z obnovo popravijo le stare krivice. Javne koristi varuje zup. tudi s tem, da sme stranka zahtevati obnovo v 15 dneh, ko je izvedela za razlog obnove, oziroma ko je bilo postopanje končano, najkasneje pa po 5 letih po dokončanem postopanju, tako da po 5 letih stranka redoma sploh ne more več predlagati spremembe stanja. Stranko štiti pa zup. z odločbo, da sme oblastvo po službeni dolžnosti obnoviti postopek redoma le 5 let po izdaji odločbe, tako da čez 5 let nosilec zavarovanja ali upravno oblastvo redoma ne more več stranki odvzeti pridobljene pravice, četudi izve po tem roku za nove činjenice ali dokazila ali če izide drugačna odločba o predhodnem vprašanju. Izjemoma ne štiti zup. le lažnivo ali kaznivo pridobljenih pravic, ki se smejo po službeni dolžnosti v obnovljenem postopku odvzeti tudi po poteku roka 5 let časovno neomejeno. Tako sme pa izjemoma tudi stranka po poteku tega roka neomejen čas zahtevati, da se obnovi postopek v njeno korist, če ji kaka pravica ni bila priznana ali je bila odvzeta lažnim ali kaznivim potom. Tudi ni utemeljen očitek, da nosilci zavarovanja sami ne bi smeli obnavljati postopek zato, ker bi lahko pristransko razveljavljali zavarovalna razmerja, kadar koli bi se jim zdelo to zanje koristno. Saj če smejo izdajati odloke o zavarovalnem razmerju, je treba, da jih smejo tudi popravljati, kadar so krivični. Tako kot se pri prvotnih odlokih ni treba bati, da bi bila stranka oškodovana, ker ima pač po zakonu pravico ugovora na dve upravni stopnji in na državni svet, tako se tega ni bati tudi ne pri odločbah na temelju obnovljenega postopka, ker se imajo stranke pravico pritožiti na ista mesta proti dovolitvi obnove postopka sami in proti odločbi v glavni stvari, tako kot se ima vsak udeleženec pravico pritožiti tudi proti razveljavljenju in spremembi odločb po §§ 133, 134 in 135 zup.

6. Spreminjanje odločb, če je organ nosilca zavarovanja vedel, da so protizakonite, ali če jih je izdal nepristojen organ.

Dogaja se, da prijavi službodavec v zavarovanje osebo, ki ni zavarovanju zavezana, n. pr. navadnega delavca v pokojninsko zavarovanje nameščencev, a morda celo od organa nosilca zavarovanja dobi navodila, naj izraz delavec nadomesti s kakim drugim, ki je zavezan zavarovanju. Uradni organ morda ni poznal dalekosežnosti takega nepravilnega ravnanja, ker mu je bilo v prvi vrsti na tem, da bi se število zavarovancev kolikor mogoče povečalo, ne da bi vedel, da nastane zaradi tega lahko nosilcu zavarovanja velika škoda, ali je pa ravnal tako celo namenoma. Če nosilec zavarovanja pozneje izda odlok, da ta oseba ni zavezana zavarovanju, in razveljavi celotno zavarovanje, stranka nikakor ne more z uspehom uveljavljati ugovor, da je nosilec zavarovanja sam vedel za protizakonitost tega zavarovanja, a ga je vseeno izvedel, zaradi česar odloka tudi ne sme več spreminjati.

Vprašanje je, če je nosilec zavarovanja v resnici vedel za to. Morda je vedel referent ali tudi vodilni uradnik, a to še ne znači, da je vedel nosilec zavarovanja.

Vsak zakon o socialnem zavarovanju in statut nosilca zavarovanja določa, kdo predstavlja in upravlja zavod ter sprejema zanj obveze. Po teh predpisih vrše upravo in zastopajo nosilce zavarovanja redoma upravni odbori, ki lahko del svojih poslov poverjajo ožjim odboru ali plačanim uradnikom, ne da bi s tem zmanjševali svojo odgovornost, obveze smeta pa za nosilce zavarovanja prevzemati predsednik in vodilni uradnik kolektivno.

V pravni teoriji in n. pr. po predpisih zup. se smatra za odločbo vsaka rešitev ali odredba, ki jo izda v postopanju oblastvo, in mora imeti odločba tudi podpis upravičenega organa.

Če torej kak dopis podpiše n. pr. sluga, referent ali tudi vodilni uradnik, a je za dotični akt potreben kolektivni podpis direktorja in vodilnega uradnika, ker nosilec zavarovanja z njim prevzema kako obvezo, sploh odločbe še ni, ker je ni izdalo oblastvo, odnosno je niso izdali in podpisali tisti organi, ki oblast zastopajo.

Če se kaka rešitev ne more smatrati za odločbo, pa „odločba“ tudi ne more postati pravnomočna. Pristojni organ lahko vsekdar ugotovi, da nepristojno izdana rešitev ni bila nikaka uradna odločba in da ni veljavna, in izda pravilno rešitev. Taka ponovna rešitev zadeve ni treba, da bi izšla šele po obnovi postopka, ker je obnova postopka potrebna šele, če je bila izdana pravilna odločba in je ta postala pravnomočna, a se naknadno dožene, da ni pravilna.

Po § 1 v zvezi s § 65 p. z. je n. pr. vsak nameščeneec, ki izpolnjuje pogoje zakona, zavarovanju zavezan in zavarovan od onega meseca dalje, ko se prijavi v zavarovanje. Zavarovanje in računanje službene dobe v pokojnino je nastopilo že s prijavo samo, ne pa šele z zavarovalnim odlokom. Zavarovalni odlok, s katerim nosilec zavarovanja sporoči službodajalcu in nameščencu, da je nameščeneec zavarovan, ne ustanavlja pravnega razmerja, oziroma zavarovanja, in nima konstitutivnega značaja, nego samo ugotavlja, da pravno razmerje, oziroma zavarovanje že obstoji, ima torej le deklarativni značaj. Pokojninski zavod ni prevzel obveznosti šele z zavarovalnim odlokom, marveč že z dejstvom, da je nameščeneec vstopil v zavarovanju zavezano službo in bil prijavljen. Da pa Pokojninski zavod posvedoči, da je zavarovalni odlok akt oblasti, ki ga navadno predstavljata in zanj podpisujeta predsednik in direktor, pritiska urad na zavarovalne odloke, ki gredo v tisoče in tisoče, faksimile njunih podpisov. Pri zavarovalnih odlokih, ki ne ustvarjajo nikakih pravic in ki jih nameščencem ni treba predlagati, če zahtevajo rento, se je udomačil ta običaj, kakor n. pr. po § 886 odz. zadošča mehanični posnetek svojeročnega podpisa tam, kjer je v poslovnem prometu običajen.

Drugače pa je, če zavarovanje ni nastalo že po določbah zakona samega, marveč zakon nasprotno določa, da dotična oseba zavarovanju ni zavezana. Če izda na pr. uradnik zavoda delavcu odlok, da je zavarovanju zavezan in zavarovan, akoravno zakon določa nasprotno, s tem za zavod sam ne more nastati nikaka obveza, in sicer že iz formalnega razloga, ker ni izdalo zavarovalnega odloka oblastvo, zastopano po svojih zakonitih predstavnikih. Če bi pa izdala odlok predsednik in direktor z lastnoročnimi podpisoma, bi ta odlok tvoril formalno pravilno odločbo in bi postal lahko tudi formalno pravnomočen. Drugo vprašanje je pa, ali bi tudi dejansko vezal Pokojninski zavod za vse večne čase.

Kakor vsak formalno pravnomočni akt, se tudi tak odlok lahko spremeni z obnovo postopka po § 128 in sl. zup., po § 133 s pristankom oseb, ki so pridobile s tem odlokom pravico, po § 134, če odlok spremeni najvišje oblastvo, če je to neizogibno potrebno za javni mir in red, in po § 135, če izreče nadzorno oblastvo odločbo za nično.

Tudi če je odločba pravilno podpisana po zakonitih predstavnikih oblasti in je postala pravnomočna, je še vedno mogoča obnova postopka, kakor je bilo obrazloženo že gori.

Nosilec zavarovanja sme v takih primerih postopek obnoviti, čeprav so morda vsi njegovi pristojni organi vedeli za protizakonitost odločbe, ker je n. pr. ostala listina še vedno lažna, ali je

bilo prav tako še vedno res, da je bil uradnik podkupljen itd. Ta dejstva pa tvorijo ne glede na vednost ali nevednost nosilca zavarovanja obnovitveni razlog.

Lahko se pa dogodi, da n. pr. prijava v zavarovanje ni bila lažna in je pravilno navajala, da je prijaviteljenec le delavec, a ga uradnik vendar zavaruje kot nameščenca. Ker uradnik sam ni mogel prevzemati v imenu nosilca zavarovanja obveznosti in podpisovati za zavod obveznega odloka, se tak odlok ne smatra za uradno odločbo in nosilec zavarovanja lahko izda pozneje formalno pravilno odločbo. Če bi pa tak protizakonit odlok podpisala zakonita predstavnik in bi postal odlok formalno pravno-močen, a prijava ne bi bila lažna, bi bilo mogoče obnoviti postopek še vedno iz ostalih razlogov § 128 zup.

Tako n. pr. določa § 229 statuta osrednjega urada za zavarovanje delavcev, da mora ravnateljstvo osrednjega urada odrediti revizijo postopanja med drugim tudi, ako je kršil med odškodninskimi postopanjem kak član ravnateljstva (pri drugih nosilcih zavarovanja se imenuje ta organ navadno upravni odbor), ali je kršila taka oseba, katere delovanje je uplivalo na vsebino odločbe, svojo dolžnost na način, ki spada pod kazenski zakon ali disciplinske predpise.

Že navaden razum brez paragrafov mora uvideti, da s tem, da je stranka prejela uraden dopis z natiskanim naslovom nosilca zavarovanja in s podpisom katerega koli organa, četudi morda zakonitih predstavnikov, ne more nepreklicno in brezpogojno vezati nosilce zavarovanja, če je vsebina take rešitve naravnost protizakonita. Saj potem bi bil vsak nosilec zavarovanja lahko v najkrajšem času uničen. Ne bi bilo n. pr. izključeno, da bi vodstvo Pokojninskega zavoda zavarovalo za primer onemoglosti, starosti in smrti vse delavce pri Pokojninskem zavodu, tako da bi vsi nameščenci napram njim tako rekoč izginili, da bi zavarovalo tudi vse nad 55 let stare nameščence, onemogle invalide z v zakonu določeno zadostno pokojnino itd.

Neobhodno potrebno je, da daje zakon možnost, da se take zlorabe preprečijo ali vsaj popravijo. V to svrho baš služijo obnova postopka in spreminjanje odločb po §§ 133 do 135 zup.

So pa tudi primeri, v katerih nosilec zavarovanja ne more obnoviti postopek v svrhu spremembe formalno pravilne in pravnomočne odločbe, podpisane po zakonitih predstavnikih, ker pač ne more najti nikakega razloga, da bi bila mogoča obnova postopka glede formalno pravilne pravnomočne odločbe.

Izjema bi bila, da bi nosilec zavarovanja, ki je izdal n. pr. napačno odločbo, ker je kako zakonsko določbo napačno tolmačil, a bi prišel pozneje do drugačnega prepričanja, ki je torej svoje pravno naziranje spremenil, lahko pozneje tako odločbo, ki je

bila pravilno podpisana in je postala pravnomočna, spremenil sam po § 135 zup., ker bi pač težko dobil pristanek vseh oseb, ki so bile pridobile s to odločbo kako pravico in naj bi jo sedaj izgubile. Vendar se pa tako nosilec zavarovanja kot tudi stranka lahko še vedno zateče k nadzornemu oblastvu in prosi za uničenje pravnomočne odločbe po § 135 zup.

Če je nosilec zavarovanja zavaroval osebo, glede katere zakon izrečno določa, da ne spada med nameščence, da je izvzeta itd., in ni mogoče dobiti nikakega razloga za obnovo postopka, razveljavi nadzorno oblastvo zavarovanje vedno lahko po § 135 zup., ker ima odločba o zavarovanju v sebi pogršek, ki povzroči ničnost po izrečni zakonski določbi, ker je namreč zavarovanje naravnost v nasprotju z zakonom, ki tako zavarovanje prepoveduje. Prav tako je morda nosilec zavarovanja napačno razlagal n. pr. § 32 p. z. in dovolil plačevanje priznavalne pristojbine nameščencu, ki ni bil najmanj 120 mesecev obvezno zavarovan, marveč je imel le nekoliko mesecev obveznega zavarovanja, ostalo število mesecev do 120 je pa izpolnil s prostovoljnim nadaljevanjem zavarovanja. Če zavarovanec še ni prejel od nosilca zavarovanja odločbe, podpisane po predsedniku in direktorju, in mu je poslal morda le referent tak dopis s svojim podpisom ali je le blagajnik ali knjigovodja sprejel ponudeno priznavalno pristojbino, si nosilec zavarovanja lahko še sam pomaga, ker zavarovanec sploh še ni prejel odločbe, ki bi bila obvezna za nosilca zavarovanja, in ta enostavno izda odločbo s pravnim poukom, da zavarovanec nima pravice do varovanja svojih pravic s priznavalno pristojbino, ker ni izpolnil zakonitega pogoja 120 mesecev zakonitega zavarovanja. Če je pa zavarovanec že prejel odločbo, podpisano od predsednika in direktorja, da se mu dovoljuje plačevanje priznavalne pristojbine, potem pa nosilec zavarovanja svoje pravnomočne odločbe ne more več sam spremeniti, nego se mora obrniti na nadzorno oblastvo s prošnjo, da jo razveljavi to oblastvo. Nadzorno oblastvo bo to lahko storilo po § 135, t. 3 zup., ker je bila pravica dovoljena nameščencu, ki je bil n. pr. le 30 mesecev obvezno zavarovan, dočim zahteva zakon 120 mesecev takega zavarovanja, tako da je odločba izrečno nasprotovala zakonu.

K nadzornemu oblastvu se mora zateči nosilec zavarovanja po pomoč tudi, kadar ne more več sam obnoviti postopka, ker je že potekel petletni rok, a zve šele potem za novo činjenico ali dokazilo, n. pr. da zavarovanec, ki je bil prijavljen s pravilnim službenim nazivom, v resnici mi opravljal zavarovanju zvezanih opravil.